

Nr 81.

Av herr **Rosén**, *angående revision av resereglementet.*

Vid 1914 års A-riksdag hemställdes i en av mig väckt motion, nr 29, att första kammaren måtte för sin del besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om revision av nu gällande resereglemente. I denna motion anfördes några exempel som tydligt ådagalade att inspekterande ämbets- och tjänstemän i högre klasser kunna tack vare reglementets bestämmelser väsentligt förbättra sina inkomster. Tre ledamöter i en jordbrukskommission, som vid sina inspektionsresor åtnjuta ersättning för skjuts efter sex hästar men i stället använda automobil få härigenom icke blott en mycket behagligare färd utan även en dagsinkomst av omkring 50 kronor vardera sedan skjutskostnaderna betalats. Chefen för ett av statens verk jämte sekreterare och en direktör, som tillsammans begagnade en automobil, fingo på en vecka över 600 kronor i ren behållning på den skjutsersättning staten betalade. Inskrivningsnämnderna, som bestå av åtta personer, bruka emellanåt åka efter två å tre hästar. Då staten betalar för nio hästar är det lätt uträknat, att den förtjänst som härav uppstår likaledes är oskäligen.

Under frågans behandling i första kammaren yttrade greve Hugo Hamilton, som var chef för civildepartementet då nu gällande resereglemente fastställdes, att »resereglementet var just avsett att vederbörande skulle inskränka på sin bekvämlighet för att härigenom kunna förtjäna något», och han erkände »att införande av automobiltrafik särskilt i Norrland öppnat stora möjligheter för folk att förtjäna på resereglementet». Var avsikten den av föredragande departementschefen angivna — och jag har ingen anledning att betvivla detta, ehuru 1895 års riksdag, som begärde revision av då gällande reglemente, framställde detta krav med hänsyn till åstadkommande av större sparsamhet med statens medel — så måste man medgiva att syftet också blivit uppnått.

Enligt den mening, som av andra omfattas, skall rese- och trakta-
mentsersättningen täcka de särskilda kostnader som äro förenade med
resan men däremot icke bereda vederbörande förtjänster. Då tre per-
soner åka tillsammans i en automobil i stället för att färdas efter sex
hästar kan det för övrigt icke bli tal om att de »inskränka på sin be-
kvämlighet». Den erfarenheten torde var och en ha förvärvat sig, att
det är bekvämare att åka i automobil än efter häst. Är denna ökade
bekvämlighet förenad med en mycket stor besparing å den reseersätt-
ning, staten betalar, torde fog finnas för kravet på en revision av rese-
reglementet med hänsyn till detta numera allmänt förekommande fort-
skaffningsmedel.

Samma torde förhållandet vara beträffande velociped och motor-
cykel. Även dessa fortskaffningsmedel användas ganska mycket vid
inspektionsresor. En förste provinsialläkare, som under sina inspek-
tionsresor i ett vidsträckt län betjänade sig av velociped, hade härför
en dagsinkomst av omkring 35 kronor, dagtraktamentet inräknat. Tele-
fonreparatörerna begagnade också velocipeder vid landsvägsresor för
avhjälpande av linjefel och fingo härför ersättning för skjuts efter en
häst i enlighet med resereglementet, men telegrafstyrelsen föreskrev
sedermera att skjutstersättning icke finge utgå annat än mot ingivande
av kvitto från den som utfört skjutsningen. Dessa tjänstemän äro så-
ledes nödsakade att åka efter häst, i annat fall få de ingen ersättning
för arbetet att själva fortskaffa sig.

Detta senare förhållande framhölls även i min förra motion, men
föranledde intet särskilt yttrande av den högt ärade talare, som upp-
lyste om reglementets ovannämnda avsikt, och därav tillåter jag mig
dra den slutsatsen, att det endast var de, som ha förmånen att hän-
föras till reglementets högsta klasser, som skulle göra förtjänst på re-
sorna. För dem som tillhöra de lägsta klasserna och sålunda få betalt
för en häst och åtnjuta 4—6 kronors dagtraktamente, uppstår ingen
som helst förtjänst. Snarare torde dessa tjänstemän göra förlust på
resorna, ehuru förmågan att bära sådana förluster är mycket ringa.
Om resereglementet skulle vara avsett att bereda tjänstemännen för-
tjänst, synes det som om denna borde komma företrädesvis de svagast
avlönade till godo. Det torde väl också kunna ifrågasättas, huruvida
det är lämpligt, att ett reglemente, som omfattar alla tjänstemän, får
tillämpas endast av de högre klasserna men icke av de lägre, för vilka
vederbörande styrelser i vissa fall utfärdat särskilda undantagsbestäm-
melser, som än mera försämrar deras ställning.

Antalet klasser i reglementet torde också böra minskas. Enda skillnaden på första och andra klassen är två kronor i dagtraktamente, och skillnaden på andra och tredje klassen är likaledes två kronor. I övrigt få ärkebiskopen, biskopen och domprosten, ehuru de färdas i respektive första, andra och tredje klassen, dubbel hyttplats och första klassens järnvägs kupé. Kyrkoherden och komministern få visserligen åka efter två hästar, men de få reda sig med en hyttplats vardera och andra klass kupé. På det militära området är fördelningen ännu jämnare. Generalen och generallöjtnanten hänföras till första klassen, generalmajoren och översten till andra, överstelöjtnanten och majoren till tredje, kaptenen och löjtnanterna till fjärde, fanjunkare och sergeanter till femte samt korpraler och manskap till sjätte. Om första, andra och tredje klasserna sammanslås till en, skulle generalen och majoren komma i samma klass, vilket icke borde vålla några olägenheter, all den stund båda ha rätt att disponera dubbel hyttplats och åka i första klass. Enda skillnaden för närvarande är fyra kronor i dagtraktamente, men en utjämning av detta, så att de tre högsta klasserna få nöja sig med 11 kronor, kan icke tänkas vålla någon svårare rubbning i vederbörandes ekonomiska ställning. Sjätte klassen borde försvinna och de däri upptagna tjänstemännen uppflyttas till näst sista klassen och sålunda erhålla sex kronor i dagtraktamente, vilket belopp numera torde vara behöfligt för var och en som är ute på resor. Genom dessa förändringar skulle tre klasser erhållas, vilket synes vara tillräckligt för bibehållande av den gamla uppdelningen: överklass, medelklass och underklass.

Bestämmelserna rörande den väg, varefter ersättning skall utgå, synas, trots försäkringarna om motsatsen, vara mycket oklara och tillämpas olika. Utöver vad i min förra motion anfördes, hänvisar jag till den utförliga redogörelse för ett av justitieombudsmannen anställt åtal mot en häradshövding, som återfinnes i justitieombudsmannens ämbetsberättelse till 1916 års riksdag, vilken är belysande för den olika uppfattning, som är rådande rörande resereglementets bestämmelser och tolkningen av desamma. Om domstolarnas mening är riktig, och något annat vågar jag icke ifrågasätta, måtte resereglementets författare ha uttryckt sig på ett sätt, som står i rak strid mot hans mening. Under behandlingen av min förra motion anförde greve Lagerbjelke, med anledning av ett yttrande i motionen att »de, som färdats efter skjuts i statens ärenden, äro skyldiga att följa landsvägarna åtminstone vid debitering av reseersättning» och det därefter anförda exemplet rörande en inskrivningsnämnds debitering: »Nu vågar jag

påstå, att denna tolkning är fullständigt oriktig. Det gäller tvärtom, att om någon gående eller ridande etc. färdats annan väg än med skjutsinrättning försedd väg, äger han att efter den tillryggalagda vägens längd erhålla ersättning 'såsom för skjuts' enligt i orten gällande taxa och ej flera dagtraktamenten, än som för förrättningen nödvändigt erfordrats och åtgått. Jag har tillfrågat den framstående ämbetsman i statskontoret, vilken författat statskontorets och kammarrettens utlåtande, om icke denna min tolkning vore riktig, därvid han bekräftat detta samt tillagt, att en barock tillämpning av gällande författning näppeligen bör föranleda ändring av författningen.»

Om tillämpningen av resereglementet är barock, och detta synes nu vara till fullo ådagalagt, är det alldeles uppenbart, att detta förhållande icke kan ändras med mindre författningen revideras. Huruvida man härvid bör tillämpa deklaraionsförfarandet eller ett annat system läser icke kunna avgöras utan efter föregående utredning. De skäl, som tidigare anförts emot deklaraionsförfarandet, synas icke vara så tungt vägande, att detta system får anses utdömt. Men det kan möjligen finnas annat, bättre sätt. Huvudsyftet med en revision skall emellertid vara att åstadkomma besparing med statens medel, större rättvisa åt de lägre tjänstemännen och inskränkning i möjligheterna att förtjäna stora summor på tjänsteresor.

På grund härav hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t
anhålla om revision av gällande resereglemente.

Stockholm 4 februari 1916.

Gustav Rosén.